

© The Economist

Quan no estan organitzant protestes a les portes dels gegants camps petrolífers de Bàssora, els graduats sense treball passen els seus dies jugant al dòmino a les vores del riu Shatt al-Arab. A la nit, les grans flamarades de gas il·luminen el cel, en part per compensar les apagades de llum. “Subministrem l’oli que domina el món sencer però vivim en la foscor”, diu un manifestant.

Les autoritats van dispersar els manifestants, amb violència, després que Lukoil, una petroliera russa, amenaçés d’aturar la producció. Molt pocs pronostiquen la calma. Sense cap esperança, debaten abandonar la protesta pacífica i convoquen la Hashad al-Shabi, les milícies amb suport de l’Iran amb les quals els aiatol·làs van plantejar fer retrocedir Estat Islàmic (IS), per intervenir en el seu propi nom. Mentre el món ha assenyalat el nord com a responsable de la guerra contra l’EI, alguns polítics locals sostenen que el sud planteja ni més ni menys que una amenaça. “Bàssora està finançant l’Iraq”, diu Ali Shaddad al-Fares, que dirigeix el comitè del consell local de petroli. “L’estabilitat de l’Iraq depèn de l’estabilitat de Bàssora.”

Bàssora ha de ser la província més pròspera de l’Iraq. Es troba més allunyada de la línia de combat de l’EI i té la tradició de ser la ciutat més cosmopolita del país. Continua sent el motor de l’Estat. Compta amb els únics ports de l’Iraq, i la producció de petroli, que genera al voltant del 95% dels ingressos petrolífers del govern. Però quatre dècades de guerra, sancions, l’ocupació, l’abandó i les lluites internes de Shia l’han convertida en un sistema decrepit i poc funcional. Els seus serveis són pitjors que els de Mossul, la segona ciutat de l’Iraq, controlada per l’EI. Els talls d’electricitat duren quasi tot el dia. L’aigua és apegalosament salina. L’aire és agre per les columnes de petroli i les aigües residuals, que es deixen caure pels

La ciutat arruïnada

Bàssora, tot i ser la capital petrolífera de l’Iraq, viu un tal estat de degradació que podria acabar a les mans d’EI

canals col·lapsats que alguna vegada van veure la ciutat de Bàssora com “la Venècia d’Orient”. El còlera ha tornat. “La nostra salut era millor sota les sancions i la política de Saddam Hussein”, diu un regidor local.

Sense res a fer, els joves de la ciutat acudeixen a les milícies per trobar feina. Aquestes són probablement la font més gran de treball de la província. El 70% de la Hashad prové de Bàssora, afirmen els seus comandants. Les companyies petrolieres internacionals podrien haver sigut l’impuls de l’economia però van optar per situar totes les operacions essencials a l’estranger. Encara que el

lloguer local és barat, sota els seus contractes petrolífers, siguin els qui siguin els que contracten, serà el Govern iraquetà qui s’encarregui de pagar. Els costos són tan inflats que produir un barril de petroli costa el doble que a Aràbia Saudita.

Les companyies petrolieres argumenten que la mà d’obra estrangera és més fiable. Però si l’ambient de seguretat fos diferent i l’Iraq hagués pagat els seus deutes, haurien establert centres de formació i universitats tal com ho van fer a l’Aràbia Saudita. Com més s’allunyen de l’Iraq més estan creant un cercle viciós. A mesura que la bretxa entre ells i els pobletans creix, augmenten les queixes.

“Només seran les accions les que ens facin actuar en 54 hores”. Bàssora és com el *Titanic*. És una ciutat molt rica, però va de cap a un iceberg. Les companyies petrolieres convidades a la reunió es van fer arrere i van mencionar costos de seguretat prohibitius. “La classe mitjana està venent els béns que encara posseeix i fugint del país”, diu un periodista local, que està coquetejant amb la idea de seguir-los. Els vols amb destinació a Istanbul se’n van plens i tornen mig buits. Però els números a Bàssora es reforcen ràpidament. La liquidació de terres per construir camps petrolífers ha provocat un èxode rural. Així, la classe mitjana urbana es va substituint per una de més conservadora i pobra. El caràcter de Bàssora està canviant.

“Mai no hem tingut disputes tribals”, diu una dona local cineasta anomenada Kholoud Jabbar. “Érem una ciutat portuària. Estàvem oberts a cultures foranes”. Es diu que Xeix Zayed bin Nahyan, el primer emir dels Emirats, té bars i restaurants a Bàssora i els utilitza com a model per a Dubai. La seva escena artística era la més animada de tota la regió. Però des de fa molt de temps s’han tancat els seus cinemes a l’aire lliure sota prohibicions religioses. Les tallades portes otomanes cauen per les frontisses i obstrueixen els carrers. La restauració dels grans i vells palaus jueus i grecs de la ciutat es va detenir quan Saddam va ser enderrocat.

A una hora en cotxe al nord de Bàssora es troba la ciutat d’Amara, que mostra el que seria possible. Allà, els partits religiosos xiïtes cooperen, abraçats uns als altres per tenir-se en compte en lloc de bloquejar els projectes de la resta. La província ha renovat les seves carreteres, el sistema de clavegueram i els cridaners edificis d’esports del Govern. Els contractistes xinesos compren als mercats sense escortes de seguretat. L’any que ve arrancaran dues noves plantes generadores de gas. Però a Bàssora també podria ocórrer alguna cosa pitjor. El 2013 els iraquians marginats del nord-oest van organitzar durant molts mesos protestes, que van ser ignorades pel Govern i després reprimides feroçment. L’Estat Islàmic va ocupar el seu lloc, de manera que ofereix una altra alternativa. ●

Traducció de Marina Solaz Cortes

La política iraquiana agreuja la falta d’oportunitats. Els partits governants a Bagdad es reparteixen els ingressos del petroli abans que arriben cap al sud. Els seus representants locals immobilitzen la resta. El governador, el cap del consell de Bàssora i l’alcalde rivalitzen i competeixen amb els partits religiosos xiïtes. Cadascun veta les decisions i projectes dels altres. Els seus milicians lluiten pel control dels carrers. A l’octubre de 2014, Badr, la milícia més poderosa, va assaltar el palau de Saddam, des d’on els britànics van dirigir la seva ocupació en 2003, i van cobrir les parets amb retrats del líder suprem de l’Iran, Ali Khamenei, i el mateix líder religiós dels xiïtes de l’Iraq, Ali al-Sistani. Hi ha cartells dels seus màrtirs estampats a les carreteres de Bàssora. Les limitades llibertats polítiques que es van adquirir des de la caiguda de Saddam estan retrocedint.

“Els estem fent creure que tindran possibilitats”, diu Rashwan Sharif, un ponent de la recent reunió de 50 programadors informàtics que actuen sota el lema

El Temps

**Nova
maqueta**

**Nous
opinants**

**Nou
format**

**Nou
Temps**

**Ja al teu
quiosc**

Per fer-te
subscriber entra a
www.eltamps.cat
escriu-nos a
[subscripcions@
eltamps.cat](mailto:subscripcions@eltamps.cat)
o telefona al
902131025.

Us atendrem de
9.00 a 14.00 hores